

DAISY KENDRICK

Fondatoarea *Ocean Generation*

Clima se schimbă

Noi de ce nu putem?

Traducere: Livia-Elena Gyöngyösi

NICULESCU

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

KENDRICK, DAISY

Clima se schimbă : noi de ce nu putem? / Daisy Kendrick ; trad.: Livia-Elena Gyöngyösi. -

București : Editura Niculescu, 2021

ISBN 978-606-38-0556-1

I. Gyöngyösi, Livia-Elena (trad.)

55

© 2020 Daisy Kendrick

First published in the English language in the United Kingdom in 2020 by Piatkus, an imprint of Little, Brown Book Group, London. This Romanian edition is published by arrangement with the Little, Brown Book Group, London

Titlu original: *The Climate is Changing. Why Aren't We?*
by Daisy Kendrick

© Editura NICULESCU, 2021

Bd. Regiei 6D, 060204 – București, România

Telefon: 021 312 97 82; Fax: 021 314 88 55

E-mail: editura@niculescu.ro

Internet: www.niculescu.ro

Comenzi online: www.niculescu.ro

Comenzi e-mail: vanzari@niculescu.ro

Comenzi telefonice: 0724 505 380, 021 312 97 82

Redactor: Renata Roșu

Tehnoredactor: Șerban-Alexandru Popină

Copertă: Carmen Lucaci

ISBN 978-606-38-0556-1

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei cărți nu poate fi reprodusă sau transmisă sub nicio formă și prin niciun mijloc, electronic sau mecanic, inclusiv prin fotocopiere, înregistrare sau prin orice sistem de stocare și accesare a datelor, fără permisiunea Editurii NICULESCU.

Orice nerespectare a acestor prevederi conduce în mod automat la răspunderea penală față de legile naționale și internaționale privind proprietatea intelectuală.

Editura NICULESCU este partener și distribuitor oficial OXFORD UNIVERSITY PRESS în România.

E-mail: oxford@niculescu.ro; Internet: www.oxford-niculescu.ro

Cuprins

Mulțumiri	7
Introducere	9
1. Schimbarea climatică: o introducere	23
2. Știre de interes... plastic	47
3. Adevărul urât despre modă	77
4. Fiecare bucățiță de mâncare contează	107
5. Este un stil de viață, nu o modă	144
6. Proba viitorului: rețelele sociale și „afacerile cu un scop”	177
7. Oamenii și planeta noastră.....	213
Concluzie: clima se schimbă – tu vrei să te schimbi? ...	242
Gânduri despre schimbările climatice	253
Note	257

Introducere

„Fă tot ce este posibil până când înveți cum să faci mai bine. Atunci când știi să faci mai bine, fă mai bine.”

Maya Angelou

S-ar putea să citești cartea aceasta în timp ce stai într-o cafe-nea șic, cu un *caffé latte* din ovăz aburind alături (ovăz, căci laptele nu este bine văzut în locurile la modă). Pe masă, lângă latte, se află iPhone-ul tău, pe care tocmai ți-ai verificat contul de Instagram, o platformă online a unei rețele sociale care îți umple subconștientul cu un conținut probabil inutil, dar în general plăcut privirii. Și, tot acum, chelnerul îți aduce o tartină cu avocado.

Poate ar trebui să pozezi sandviciul și să le arăți și prietenilor imaginea? Minunat mod de a-ți petrece timpul! Sau poate ar fi mai util să continui să citești această carte, ca să afli că este nevoie, în medie, de 272 de litri de apă ca să produci un singur avocado? Fructul acela mic are propria amprentă de carbon și s-ar putea chiar să fi contribuit la seceta devastatoare care a cuprins regiunea în care a fost crescut. (Nu-ți face griji, chiar dacă nu ești genul de persoană care mănâncă avocado pe pâine în mod curent, pe măsură ce citești mai departe, vei întâlni o mulțime de alte exemple.)

Cât de mult se va mai încălzi planeta noastră? Când vom observa că temperatura planetei a crescut cu două, trei sau chiar patru grade Celsius? Cu cât va crește nivelul mării în 2030, 2050 și 2100? Ce orașe vor fi inundate mai întâi, ce păduri se vor usca și care populații vor fi primele ce vor muri de foame?

Poftim, ce-ai spus?

Prin acțiunile noastre am reușit să creștem acest monstru numit *schimbare climatică*. Este cea mai mare provocare cu care se confruntă omenirea. O provocare care depășește, poate, imaginația, cu consecințe mult mai adânc legate de politică, economie și interese personale decât ar crede oricare dintre noi. De asemenea, sigur că este mai ușor să ignori schimbările cliimei atunci când nu-i vezi efectele în locul în care trăiești și, ca urmare, să ai o scuză că nu acționezi în niciun fel. Sau, dacă pur și simplu ești dintre cei care neagă fenomenul, perspectiva schimbării cliimei nu ți-a prea dat bătăi de cap. Dar cartea aceasta s-ar putea să schimbe felul în care vezi lucrurile.

Din Londra până la New York și Mumbai, o mulțime de oameni cunosc doar la suprafață (în cazul în care au măcar habar de asta) cât de gravă este problema schimbării climatice. Pe măsură ce temperatura planetei crește, vor apărea o mulțime de consecințe, cum ar fi dezastrelor naturale, foametea și seceta. Știm că în numai 40 de ani, oamenii au distrus 60% din populația totală a animalelor.¹

Oceanele noastre sunt atât de pline de plastic încât dacă mănânci pește, cel mai probabil vei digera microplastic – mici particule de plastic rezultate din faptul că peștii confundă plasticul cu mâncarea. Schimbarea climatică este una dintre cele mai mari provocări cu care s-a confruntat până acum omenirea, iar lucrurile nu se vor opri aici. În curând, schimbarea climatică ar putea să alunge miliarde de oameni din casele, țările și locurile

lor de muncă și să genereze mai multe transformări decât ar putea gestiona orice fel de ideologie existentă.

La naiba! Ce vremuri înfricoșătoare!

Totuși, intenția acestei cărți nu este să te sperie. Disperarea conduce mai departe la inacțiune și la un viitor pe care Sir David Attenborough l-a descris drept „prăbușirea civilizațiilor noastre și dispariția unei mari părți din lumea biologică”. Optimismul și implicarea, pe de altă parte, ne pot ajuta să evităm o viitoare catastrofă pentru oameni și planetă.

Trăim într-o epocă a îndemnurilor la acțiune (*call to action*) imediată, dar cum se face că majoritatea ignorăm tocmai această stringență? Încălzirea globală este demonstrată științific de 40 de ani, dar în loc să ascultăm avertismentele, am continuat să poluăm într-un ritm accelerat. Guvernele, oamenii de știință și corporațiile știu ce se întâmplă – o știu de ani buni. Aceștia trebuie să rupă sau să redefinească legăturile pe care le au cu corporațiile sau indivizii ce finanțează inechitabilele schimbări climatice globale. Pentru prea multă vreme omenirea a crezut că poate exploata în mod egoist resursele Pământului, fără să suporte consecințele. Dar lumea nu este o marfă. Dacă luăm în serios drepturile civile și drepturile omului, nu putem atribui rezolvarea crizei climei globale doar unor indivizi; noi toți trebuie să realizăm magnitudinea schimbărilor politice și comerciale care trebuie să aibă loc.

Este adevărat că încă nu știm cu siguranță cum vor evolua lucrurile, deși schimbări ireversibile pentru planetă s-au produs deja, dar ca să nu aflăm niciodată cum ar arăta Apocalipsa ori un Al III-lea Război Mondial, tu, cititorul, trebuie să începi să acționezi.

Pe parcursul cărții, explorez în profunzime realitatea schimbărilor climatice și modul în care diverse industrii afectează

planeta și ofer idei – și modificări simple de direcție – pentru ca tu, ca individ, să poți juca un rol vital în declanșarea schimbării pentru generațiile viitoare.

La modul ideal, fiecare cititor va aplica modificările de direcție pe care le sugerez, dar asta nu este realist. Cartea mea nu îți spune cum să devii vegan peste noapte și să nu mai produci chiar de acum niciun pic de gunoi pentru a salva oceanele; ea vorbește despre micile acțiuni colective. Ideile cu care vei rămâne trebuie să se armonizeze cu stilul tău de viață, cu situația ta economică și, în cele din urmă, cu lucrurile care te fac fericit și în care crezi.

Este perfect normal să te întrebți cât de hotărât ești sau de ce ar trebui să te privezi de mici plăceri, cum ar fi să mănânci carne zilnic sau să faci dușuri lungi, cu apă fierbinte, dar aceste plăceri ignoră realitatea cu care ne confruntăm. Și dacă crezi că tot ce se întâmplă este din vina țărilor vestice și că este doar o problemă a celor bogați – da, dragă, sigur că sezonul de ski în Verbier va fi afectat de ninsoarea insuficientă –, fii conștient că aproape fiecare om care citește această carte trăiește mai bine decât 99% dintre toate ființele omenești care au trăit vreodată. Trebuie să ne exercităm privilegiul de a putea face mai mult.

Să alegi să consumi mai puțin sau mai sănătos nu înseamnă să duci o viață grea, dimpotrivă, poate însemna o viață mai plină de sens.² Politica, legislația și corporațiile uriașe sunt în mare parte vinovate de schimbările climatice și toate trebuie să-și schimbe imediat perspectiva. Oamenii de știință, liderii mondiali și companiile au continuat să alimenteze obiceiurile de consum care poluează. Dacă în centrul preocupărilor politice actuale nu s-ar afla banii, atenția pe termen scurt și profiturile din combustibili fosili, ci toate formele de viață – de la oameni la biodiversitate –, în prezent ne-am afla într-o poziție mult mai bună.

Până vom putea orienta politica și afacerile în jurul unei vi-ziuni care cere un viitor mai sigur, singurii oameni pe care ne putem baza cu adevărat suntem noi. Dacă acestea nu se vor schimba, cu toate că politicienii le cer cetățenilor să se schimbe, înseamnă că am ajuns într-adevăr la un punct de răscruce. Nu ne mai putem baza pe alții ca să vină în ajutorul oamenilor și al planetei – responsabilitatea este acum a noastră.

Da, adică și a ta.

Este important să fim sinceri în legătură cu impactul pe care îl are trecerea unei persoane la variante eco, chiar cu rezultate imediate, în tabloul general al schimbării climei. Dacă fiecare consumator ar înceta acum să folosească mașini și avioane, să cumpere haine doar pentru că sunt la modă, să mănânce carne și să folosească plastic, problemele nu s-ar rezolva, de fapt, peste noapte. Aceste eforturi nu sunt decât o picătură în oceanul distrugerilor pe care oamenii le-au provocat planetei în ultimii 100 de ani. Totuși, subliniind adevărurile despre felul în care trăim mulți dintre noi și despre lumea pe care noi, consumatorii, am construit-o, într-un mod elocvent și sincer, voi oferi informații concrete despre mai multe industrii și voi da soluții fiecărui cititor, în funcție de diferitele lor momente din viață.

Un autor care încă nu-i perfect

Călătoria mea climatică n-a fost chiar așa simplă. Nu am fost preocupată de mediu de când m-am născut și pe când creșteam nimic nu m-a împins să gândesc în afara bulei mele sociale, dar totul s-a schimbat în 2015, când am urmat un program de stagiatură la sediul ONU, în New York.

A fost un an deosebit de interesant, în care 194 de țări au negociat și semnat Agenda pentru Dezvoltare Durabilă, un îndemn la acțiune imediată adresat tuturor țărilor, dezvoltate sau în curs de dezvoltare, constituit într-un parteneriat global de pace pentru oameni și planetă.

Pentru prima oară în istorie, schimbarea climatică se afla pe primul loc în agenda obiectivelor dedicate naturii. Mi-am folosit perioada de stagiar ca să alerg de colo-colo, de la o întâlnire la alta, ascultând și luând notițe despre distrugerea rapidă a oceanelor noastre, pierderea biodiversității, poluarea aerului și, în final, suferința a milioane de oameni – la nivel global – provocate de schimbarea climatică.

Dezamăgită și copleșită de complexitatea schimbărilor climatice, am început să mă implic în organizații locale și, în cele din urmă, la 21 de ani am fondat propria organizație non-profit – *Ocean Generation Foundation*. La nivel mondial, există mii de organizații de mediu non-profit, așa că nu era neapărat nevoie să înființez și eu una, dar am simțit că există un vid uriaș de conținut relevant și clar care să atragă milenialii și pe cei din Generația Z către problemele de mediu.

Experimentând cu ajutorul muzicii, a jocurilor pe mobil și a programelor de IT, Ocean Generation a deschis drumul unui nou mod de comunicare despre problemele climatice către cea mai conectată generație. Am ajuns la milioane de tineri printr-o mulțime de platforme și le-am transmis esențialul despre ceea ce se întâmplă în lume, referitor la problemele climatice. Am transmis idei care ar putea fi puse în practică atât la nivel individual, cât și pe scară mai largă, pentru un viitor mai sigur pentru planeta noastră. De la conștientizare, am trecut mai departe, la acțiuni esențiale, cu inițiative care ajută sute de tineri din comunitățile aflate pe insule vulnerabile climatic

să-și dezvolte noi deprinderi și să folosească tehnologia ca să găsească soluții la problemele ce țin de ocean și de climă.

După cum voi continua să subliniez în această carte, schimbarea climatică este un subiect complex. Avem date științifice foarte clare, statisticile sunt teribil de nefavorabile și cu toate acestea, deseori uităm aspectele sociale pe care le implică schimbările climatice: oameni care mor, își pierd casele, se îmbolnăvesc, se luptă pentru puțin mâncare. Pentru mulți tineri, subiectul pare adesea greu de perceput. Dar printre toate pierderile la care am fost martoră în timp ce lucram pentru comunități și călătoream prin lume, am văzut și o licărire de speranță, deoarece natura este atât de rezistentă. Natura funcționează în cicluri și uneori, în mod miraculos, lucrurile pot reveni la viață. De aceea ar trebui să ne schimbăm obiceiurile și să nu ne pierdem niciodată speranța că o acțiune mică, multiplicată de milioane de oameni, va avea un impact pozitiv.

Înființarea unei organizații pentru protejarea climei mi-a permis să văd ambele părți ale discursului pe acest subiect. Acum iau parte la discuții la nivel înalt despre cum putem rezolva cele mai mari provocări ale omenirii, dar este important să subliniez că eu n-am crescut într-un mediu cu preocupări despre mediu. Habar n-aveam că schimbarea climatică chiar se întâmplă. În familia sau cercul meu social, cel mai „eco” lucru pe care îl făceau oamenii era cel mult să colecteze selectiv gunoiul. Un stil de viață mai „verde” nu mi-a fost indus din copilărie și nici astăzi nu pot spune că sunt vreo expertă. Îmi dau foarte bine seama că orice voi spune în cartea mea, pentru unii oameni nu va fi destul și că s-ar putea să primesc o mulțime de atacuri și critici.

Din când în când port piele și călătoresc mult cu avionul, din cauza muncii mele. Nu duc o viață sută la sută sustenabilă, trăiesc într-un oraș mare și ar fi teribil de greu să fac acest lucru.

În multe orașele și orașe mari din lume, cum ar fi Londra, folosirea plasticului sau a combustibililor fosili este pur și simplu inevitabilă (aproape tot ce folosim ajunge aici datorită acestor combustibili), și am fost condiționați social să ne conformăm pur și simplu și să nu ne vină ușor să contestăm normele. De asemenea, mă aflu într-o poziție privilegiată și pentru că am destul timp și bani ca să pot face alegerile potrivite, de exemplu de unde să-mi fac cumpărăturile și ce să mănânc, astfel încât să fie niște alegeri etice; lucruri pe care nu oricine și le permite. Important este să începi să vezi imaginea de ansamblu, să te educi cu privire la ce se întâmplă în lume și să iei decizii conștiente în legătură cu stilul tău de viață pornind de la ceea ce ai învățat.

Când eram copil, habar n-aveam că, până să devin femeie în toată firea, planeta noastră avea să fie un loc distrus pentru copiii mei. Eram prea ocupată să trăiesc, să consum, să devin o victimă a normelor sociale. Apoi am realizat că viețile noastre joacă un rol cheie în viețile altora și că este responsabilitatea fiecăruia dintre noi să fim mai atenți și să facem lumea un loc mai bun.

De când am aflat ce se întâmplă cu mediul, am petrecut mult timp reflectând și învățând despre toate acestea. Cercetând constant, am început să fiu fascinată de natură și de frumusețea sa, lucru pe care îl voi sublinia în această carte. Fără natură, nimeni și nimic nu poate exista. Natura este totul, este ceea ce ne ține în viață. După ani de muncă filantropică și călătorii în care am stat de vorbă cu oameni care se confruntau în diferite grade cu catastrofe provocate de climă, am decis că am obosit să port stigmatul aferent aruncat asupra activiștilor.

Am obosit să merg la evenimente și să văd aceiași oameni, am obosit să văd cum branduri uriașe încearcă să-și

înverzească imaginea (voi explica termenul acesta în **Capitolul 1**) și am obosit să văd abordări tip „facem așa sau deloc” când este vorba despre problema schimbărilor climatice. Activismul de mediu nu este un club exclusivist; fiecare dintre noi este activist în felul său și împreună putem deveni o echipă care să asigure viitorul planetei noastre.

Trăim într-o lume în care tehnologia a avansat deosebit de mult, o lume în care apar inovații peste tot, în încercarea de a repara greșelile trecutului, iar *start-up*-urile au de la început o viziune clară. Fiecare acțiune pe care o facem are impact asupra mediului. Fiecare dintre noi are ceva unic de oferit lumii, ceva ce numai noi putem da, în funcție de context. Din acest motiv, niciun fel de soluție unică transformată de mass-media în modă nu va rezolva problema schimbării climei. Hai să umanizăm povestea ei și să ne folosim de responsabilitatea colectivă ca indivizi, branduri, antreprenori, guvernanți și cetățeni pentru a ne trezi la realitate.

Ca orice alt om, încă mă instruiesc, mă aflu într-o călătorie de învățare despre cum să devin o femeie mai prietenoasă cu mediul, în timp ce trăiesc într-un oraș cosmopolit. Nu sunt mai bună decât alții, dar câteva informații și indicii pe care le vei găsi în cartea mea m-au ajutat să duc o viață mai conștientă.

Lecțiile din aceste pagini nu sunt reguli, nici nu vor deveni o stare de fapt. Unele abordări îți vor părea de bun-simț sau poate chiar le-ai întâlnit deja pe rețelele sociale. Scopul este pur și simplu să vorbim despre diferitele tipuri de impact pe care anumite industrii le au asupra mediului și să găsim moduri în care noi ca indivizi să putem face ușor schimbări în viața noastră.

De ce această carte?

Această carte își propune să fie o sursă de inspirație și un instrument concentrat pe acțiunea individuală în lupta împotriva schimbărilor climatice.

Nimeni n-ar trebui să fie indiferent în fața gravității modificărilor suferite de climă și a potențialului său impact asupra vieților noastre. Cartea mea îți va deschide mintea cu ajutorul informațiilor din diferite industrii: de la hainele pe care le cumperi, la alimentele pe care le mănânci, la ceea ce faci la tine acasă și multe altele. De la plasticul pe care îl folosim – care crește schimbarea climatică și ne pune în pericol viitorul –, la felul în care folosim rețelele sociale și tehnologia, la creșterea activismului modern și la instrumentele care ne ajută să ne facem auzite vocile și să cerem acțiuni concrete pentru prevenirea modificării climei.

Fiecare capitol începe cu un studiu amănunțit despre modul în care fiecare industrie afectează mediul, despre impactul pe care îl are asupra oamenilor și comunităților globale și, în final, sugerează schimbări simple pe care le poți face în viața de zi cu zi. Să faci diferența și să faci ceva bun pentru mediu nu înseamnă să-ți blochezi tot timpul și toți banii. Unele schimbări ecologice pot părea evidente, altele pot părea imposibil de aplicat pentru tine, iar altele s-ar putea să nici nu fie relevante.

Scopul tuturor acestor lucruri este să-ți ofere informații, pentru ca tu să poți lua decizii potrivite convingerilor și stilului tău de viață. Ele îți vor oferi metode practice prin care tu, consumatorul, poți reduce impactul în această foarte complicată problemă. Vei vedea că micile modificări, dacă sunt aplicate de milioane de oameni, vor schimba felul în care consumăm, ce branduri și guverne favorizăm și ce le vom lăsa ca moștenire generațiilor viitoare.